

„Lady Meyer en haar kinderen” of het nog grootere vierkante doek van „the Misses Hunter”, waarvan Rodin gezegd heeft: „een beeldhouwer zou een buste kunnen modelleeren naar de sterke en delicate plastiek van Mr. Sargent’s koppen”. Een geliefd en vaak voorkomend thema dit: drie jonge vrouwen tot een groep bijeengebracht. Sargent heeft ditzelfde gegeven telkens weer opnieuw benaderd met voortdurend gevarieerde compositie. Het mislukte nooit zoo volkomen als in het schandelijk leege en burgerlijk mondaine doek „the Ladies Alexandra, Mary and Theo Acheson” (1902); het slaagde zelden zoo goed als in het voorname en rustige „the Misses Vickers” (1884). Dit laatste schilderij staat ietwat apart onder Sargent’s werken, door een stillere ingetogenheid, een distinctievolle soberheid, een eenvoud die niet monumentaal, maar wel verblijdend is temidden van vele grootere composities, waarin het grootsche soms verrassend maar te vaak ook irriteerend werkt. Hoe fijn is hier het contrast van blond en donker ook psychisch gegeven; vooral het onbestemd hunkerende van de meest linksche figuur is zuiver gerealiseerd. Wij missen hier dat attakeerend-directe, dat zwierig-zekere, dat Sargent’s werk een zekere vaart soms geeft; doch het werk won aan een koele, gave volkomenheid wat het in moest boeten aan onmiddellijk effect, aan overrompelende allures.

Gij moet u door de dateering van deze twee laatst-besproken werken niet van de wijs laten brengen en meenen dat Sargent allengs aan kracht verloor. Het dateeren van schilderijen heeft bij Sargent geen zin. Het is ondenkbaar dat een criticus deze doeken in historische volgorde zou bespreken: want bij Sargent is er geen voor- of achteruitgang, bestaan er geen eerste en laatste of middelperioden. Gij kunt zelfs ternauwernood eene technische evolutie bespeuren, laat staan de minste sporen van een geestelijke ontwikkeling. Er zijn, doorlopend, matte momenten en gelukkige momenten, er zijn goede werken en slechte werken — zéér goede en zéér slechte: want dit talent was allesbehalve evenwichtig — doch men zoekt tevergeefs een groote lijn, een gang naar een uiteindelijk doel, men zoekt tevergeefs de eerste schuchter-jeugdige stamelingen; de jaren van ernstig-stille studie of de jaren van Sturm-und-Drang, de jaren van hoogmoedige verrukkingen en van totale verslagenheid, van het voorbarig-willen en van het koortsig-zoeken; en daarna de periode van geestelijk-technische volkomenheid, van machtige realisering, overgaand tenslotte in den tijd van de synthetische samenvatting, wanneer de terugblikkende verbeelding de vergaarde wijsheid van levenslange ervaringen tot een nobel-verzonken schoonheid doet verstillen. Zulk een levensgang, zulk een kunstenaarsevolutie — voelen wij haar niet bij alle waarachtig veelbeteekenende genieën of talenten? Boeien de biographieën van groote mannen niet allereerst door de eindeloos-geva-